

УДК 336.143

FINANCIAL CAPACITY OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN WARTIME CONDITIONS

ФІНАНСОВА СПРОМОЖНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ВІЙНИ**Sokrovolska N.Ya / Сокровольська Н.Я.***s.e.s., as.prof. / к.е.н., доц.*ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8778-7317>**Horzhovskyi S.M. / Горжовський С.М.***Master/magister***Cherep M.Ya. / Череп М.Я.***Master/magister**Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University,**Ukraine, Chernivtsi, 2, Kotsiubynsky St. 58002,**Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,**Чернівці, Коцюбинського, 2, 58002*

Анотація У статті проаналізовано фінансову спроможність територіальних громад України в умовах повномасштабної війни. Досліджено вплив фіскальної централізації на здатність органів місцевого самоврядування виконувати делеговані повноваження, а також виявлено проблеми, пов'язані з втратою доходної автономії. Розглянуто основні фінансові показники, зокрема доходи й видатки на одного мешканця, рівень дотаційності, капітальні інвестиції та витрати на утримання апарату управління. На підставі аналізу здійснено класифікацію 1331 громади за рівнем фінансової стійкості. Встановлено, що 84% громад отримують базові дотації, а 119 мають критичний рівень залежності від державного бюджету. Особливу увагу приділено законодавчим обмеженням у наданні допомоги Збройним Силам України з місцевих бюджетів, дисбалансам у системі горизонтального вирівнювання та потребі реформування міжбюджетних відносин. Стаття містить систематизований огляд чинної бюджетної політики та підкреслює необхідність повернення до фіскальної симетрії й посилення спроможності громад у період післявоєнної відбудови.

Ключові слова. фінансова спроможність, територіальні громади, місцеве самоврядування, міжбюджетні трансферти, дотації, ПДФО, бюджетна політика, децентралізація, війна, післявоєнна відбудова.

Вступ.

Умови повномасштабної війни, що триває в Україні з 2022 року, спричинили безпрецедентні виклики для всіх рівнів публічного управління, зокрема — для територіальних громад. Фінансова спроможність громад, яка ще донедавна була основою успішної децентралізації, виявилася вразливою до впливу зовнішніх і внутрішніх кризових факторів. Зменшення надходжень, зростання соціального навантаження, обмеження у видатках на розвиток і водночас — критична необхідність підтримки обороноздатності держави — все це вимагає переосмислення бюджетної політики на місцевому рівні.

Актуальність теми зумовлена необхідністю збереження та зміцнення фінансової спроможності територіальних громад як запоруки стійкості місцевого самоврядування, здатного ефективно функціонувати навіть у надзвичайних умовах. Стан громадської фінансової автономії безпосередньо впливає не лише на якість надання послуг, а й на спроможність громад бути повноцінними учасниками повоєнної відбудови країни.

Мета статті полягає у дослідженні сучасного стану фінансової спроможності територіальних громад України в умовах війни, виявленні основних проблем і ризиків, а також у формуванні пропозицій щодо підвищення фінансової стійкості на місцевому рівні.

Завдання дослідження включають: аналіз динаміки доходів та видатків громад; оцінку рівня дотаційності; виявлення регіональних дисбалансів; класифікацію громад за рівнем фінансової спроможності; аналіз впливу чинної бюджетної політики та міжбюджетних трансфертів.

Об'єктом дослідження виступають фінансові відносини, що формуються у сфері місцевих бюджетів України в умовах воєнного стану.

Предметом дослідження є механізми забезпечення фінансової спроможності територіальних громад в умовах зовнішньої загрози та обмежених ресурсів.

Фінансова спроможність територіальних громад в умовах війни зазнала серйозного тиску внаслідок скорочення доходів, релокації бізнесу, демографічних втрат та втрати територій. За спостереженнями Казюк Я.М. [4], зросла залежність від базових дотацій, що звужує можливості для автономного управління бюджетом на місцях. Дослідження Копилюк О.І. [5] показує, що громади з різним економічним потенціалом мають нерівні стартові умови, а чинна модель горизонтального вирівнювання не враховує змін, спричинених війною. Питюльч М. з колегами [8] акцентують на потребі у нових підходах до фінансового планування з урахуванням ризиків і кризових ситуацій.

Федорець Р.Д. [10] детально проаналізував вразливість громад із центрами у середніх містах, що страждають від недостатнього фінансування та уваги

держави. Подібні виклики висвітлює й Джегур Г.В. [2], зазначаючи дисбаланси в системі трансфертів і невизначеність із фінансуванням соціальних послуг. Voznyak Н. [12] у міжнародному контексті підкреслює значення стабільності доходів для підтримки розвитку громад навіть в умовах нестабільності.

Узагальнення аналітичних даних, наданих на порталі decentralization.ua [11], свідчить про понад 100 громад із критичним рівнем власних доходів у 2024–2025 роках. Це підтверджується й у власному дослідженні автора, де вказано на звуження повноважень громад та ускладнення процесу ухвалення рішень щодо пріоритетного фінансування, особливо у сфері підтримки ЗСУ.

Дискусійними залишаються питання: як адаптувати формулу горизонтального вирівнювання до умов війни, чи варто надавати громадам більше повноважень для підтримки обороноздатності, якою має бути державна політика щодо фінансового стимулювання громад у післявоєнний період? Чітких відповідей поки що немає, однак потреба у гнучкій, прозорій та стратегічно зорієнтованій бюджетній системі є беззаперечною.

Усі ці аспекти становлять основу для подальших досліджень і реформ у сфері місцевих фінансів.

Основний текст.

Органи місцевого самоврядування, як ключові суб'єкти надання публічних послуг, виконують свої функції згідно з принципом субсидіарності. У цьому контексті об'єктивна оцінка їх фінансової спроможності є критично важливою. Децентралізація, як інструмент підсилення повноважень місцевого самоврядування, відповідає історичному розвитку України як держави з провідною роллю місцевих громад.

Для ефективного виконання делегованих функцій громади повинні мати достатній економічний, трудовий, інфраструктурний і природно-ресурсний потенціал. Значна частина повноважень місцевого самоврядування потребує стабільної ресурсної бази. Однією з цілей реформи децентралізації було створення фінансово незалежної моделі місцевих бюджетів. Проте у 2022–2024 роках, у зв'язку з війною, фінансова автономія громад істотно послабилась.

У 2024 році темпи зростання доходів загального фонду місцевих бюджетів без трансфертів склали лише 2,1% (з 441,9 до 451,1 млрд грн), що вказує на фактичну стагнацію. Причини — втрати частини ПДФО, зокрема військового, без компенсації, а також зменшення податкових надходжень через зниження ділової активності та трудової мобільності. У той час як державний бюджет зріс більш як на 500 млрд грн, приріст місцевих становив лише 9 млрд грн.

Централізація ресурсів є вимушеною реакцією на військові потреби: фінансування ЗСУ, оборонні закупівлі, підтримка ветеранів. Але це також ставить під загрозу здатність громад виконувати навіть базові функції. Динаміка частки місцевих бюджетів у зведеному бюджеті без трансфертів знизилася з 22–24% (2017–2022) до 15,7% у 2024 році. Головна причина — зміна порядку зарахування ПДФО та посилена мобілізація ресурсів у центрі.

Додатково, громади втрачають фінансовий потенціал через зруйновану інфраструктуру, міграцію, зменшення кількості робочих місць. Водночас прибутки державного бюджету підтримуються за рахунок ПДВ, податку на прибуток і міжнародної допомоги. Структура доходів у 2024 році демонструє домінування державного рівня, що підтверджує зростання централізації у фіскальній системі.

Попри це, місцеві бюджети залишаються критичними для забезпечення базових послуг. Витрати спрямовуються передусім на освіту, соціальну сферу, ЖКГ та культуру. Значні ресурси виділяються на утримання загальної середньої освіти (158,1 млрд грн), дошкільну освіту (50,5 млрд грн), благоустрій (31 млрд грн) та функціонування ОМС (56,4 млрд грн).

Поточна ситуація вимагає перегляду міжбюджетних відносин, зокрема повернення до фіскальної симетрії, відновлення автономії громад і стимулювання власних доходів. Це дозволить забезпечити належне виконання повноважень та ефективну участь громад у відбудові країни.

Повномасштабне вторгнення стало безпрецедентним викликом для місцевого самоврядування. Раніше фінансово спроможні промислові громади, зокрема Запорізької та Харківської областей, стали дотаційними. Маріупольська

та Енергодарська громади, що до війни входили до десятки найуспішніших за фінансовими показниками, нині залишаються окупованими. У 2023 році кількість громад із критичним рівнем фінансової стійкості зростає вдвічі: 84% з них отримували базові дотації з державного бюджету для покриття дефіциту та ліквідації наслідків збройної агресії. Водночас понад 45% усіх реверсних дотацій сплатили лише 10 громад, багато з яких попри війну залишалися профіцитними.

Однією з цілей децентралізації було формування системи фінансової автономії місцевих бюджетів. Проте війна поглибила нерівність між громадами і посилила їхню залежність від державного бюджету. Система горизонтального вирівнювання (ст. 99 Бюджетного кодексу) базується на індексі податкоспроможності: громади з індексом $<0,9$ отримують дотації, $>1,1$ — сплачують реверсні дотації, інші — не беруть участі у вирівнюванні. Станом на 2023 рік 84% громад отримували базові дотації, тоді як у 2021 році таких було 75% [11]. Загалом в Україні утворено 1438 громад, з яких 126 (8,7%) є тимчасово окупованими [6].

Найбільш дотаційними є сільські та селищні громади, зокрема через механізм зарахування ПДФО за місцем реєстрації підприємств, а не проживання працівників. Через це навіть окуповані громади мають значні власні доходи: у 2023 році Маріупольська — 940 млн грн, Енергодарська — 528 млн грн, Северодонецька — 48,6 млн грн. Найбільші базові дотації надходили до Харківської, Закарпатської, Запорізької та Херсонської областей, а реверсні — з Дніпропетровської, Київської та Львівської [7].

Через війну з рейтингу ТОП-10 громад за обсягом реверсних дотацій зникли Харків, Запоріжжя, Енергодар і Маріуполь. До списку увійшли обласні центри — Дніпро, Львів, Черкаси, Вінниця, Полтава, Житомир — а також Кривий Ріг, Яворів, Мукачєво та Черкаська селищна громада [6]. Сьогодні, система реверсних дотацій в умовах війни втратила ефективність, не враховує навантаження на спроможні громади, які приймають ВПО, і не стимулює розвиток бізнесу.

В абсолютному значенні найбільше дотацій 2023 року отримали окуповані

та деокуповані громади. Бюджетні кошти спрямовувалися на підтримку переміщених установ, виплату зарплат, соціальний захист і гуманітарні потреби [8]. Офіс підтримки реформи децентралізації при Мінрегіоні пропонує оцінювати фінансову спроможність громад за часткою дотацій у загальних доходах (без субвенцій): понад 50% — критичний рівень. У 2023 році таких громад було 119, тоді як у 2021 — 50 [7].

Фінансова спроможність також визначається обсягом витрат на апарат управління, інвестиційною активністю, динамікою ПДФО на одну особу. Громади з високою дотаційністю можуть підвищити власні доходи за рахунок ефективного управління.

У 2024 році, незважаючи на війну, багато громад мали профіцит бюджету через військове ПДФО. Проте із січня цей ресурс було вилучено, що спричинило критику. Так як на нашу думку, така політика поглиблює нерівність: Харків втратив 1,7 млрд грн військового ПДФО при наявності лише 485 млн грн реверсу, тоді як у Дніпра — 2,66 млрд грн реверсу, у Львова — 1,4 млрд грн [7].

Окремі дослідники, зокрема, Юрій Ганущак пропонує трансформувати дотацію вирівнювання у дотацію солідарності, де держава виступає лише регулятором. Це відповідає підходам ЄС, але потребує обрахунку делегованих повноважень і включення Києва до системи вирівнювання [7].

У 2024 році передбачено 33,4 млрд грн на підтримку громад на деокупованих територіях — здебільшого на оплату праці, енергоносії, соцзахист та гуманітарні потреби. Водночас дозволено залучення внутрішніх і зовнішніх позик сільськими та селищними громадами.

В умовах війни зростає дисбаланс: бойові дії руйнують інфраструктуру прифронтових громад, натомість міські громади нарощують доходи. Міжбюджетна система потребує реформування — з удосконаленням механізмів розподілу ПДФО, переглядом дотацій та стимулюванням власних доходів громад.

За підсумками 2024 року експерти Центру політико-правових реформ зазначають, що територіальні громади України продовжують належним чином

виконувати основні завдання бюджетної політики, навіть в умовах воєнного стану. Зокрема, громади забезпечують фінансування пріоритетних статей видатків, демонструючи стійкість та адаптивність у кризових умовах.

Методологія оцінювання базується на адаптованій моделі 10-бального тесту Кена Брауна. Аналіз охопив 1331 територіальну громаду (ТГ), для яких розраховано 11 показників фінансової спроможності, враховуючи чисельність населення та бюджетне виконання. 107 ТГ з тимчасово окупованих територій було виключено з розрахунків згідно з Законом України «Про Державний бюджет України на 2025 рік».

Ключові фінансові індикатори: доходи загального фонду на 1 мешканця; видатки загального фонду на 1 мешканця; видатки на утримання апарату управління на 1 мешканця; капітальні видатки на 1 мешканця; рівень дотаційності бюджету; співвідношення видатків на управлінський апарат до загальних фінансових ресурсів; питома вага зарплати у видатках загального фонду; частка капітальних видатків у загальних витратах; видатки на культуру та спорт на 1 мешканця; питома вага трансфертів у дохідній частині; питома вага місцевих податків у загальному фонді.

Що стосується розподілу громад за рівнями спроможності (за квантилями):

1. Високий – 456 ТГ (34,3%)
2. Оптимальний – 284 ТГ (21,3%)
3. Задовільний – 242 ТГ (18,2%)
4. Низький – 218 ТГ (16,4%)
5. Критичний – 131 ТГ (9,8%)

Найвищий рівень спроможності демонструють ТГ Київської (58), Дніпропетровської (46) та Полтавської (42) областей. Оптимальний рівень — Одеська (26), Дніпропетровська (24), Вінницька (22).

Тенденції показують, що у міських громадах частіше спостерігається високий рівень спроможності (37,7%), тоді як серед громад з критичним рівнем переважають сільські (63,4%).

Середні показники у 2024 році:

1. Доходи на 1 мешканця: 8182,8 грн (523 громади перевищили цей рівень)
2. Видатки: 11652,3 грн (у 526 громадах — вищі)
3. Утримання апарату: 2024,6 грн/особа (517 громад — вище)
4. Капітальні видатки: 2075,8 грн/особа (381 громада — вище)

Воєнний стан загострив виклики для місцевого самоврядування: спад ділової активності, переформатування бюджетів під потреби безпеки, соціального захисту, переміщених осіб. Це зменшило ресурси на розвиток і культуру, однак стратегія використання коштів залежить від управлінської ефективності керівництва громад.

Аналіз свідчить: громади з невеликою площею та населенням мають обмежений потенціал для сталого розвитку, за винятком тих, що мають ресурсні або географічні переваги. Успішність таких громад визначається здатністю мобілізувати ресурси, оптимізувати витрати та приймати ефективні рішення щодо розподілу коштів.

У контексті воєнного стану, що триває в Україні, територіальні громади продовжують виконувати ключові завдання бюджетної політики, забезпечуючи фінансування пріоритетних видатків, зокрема в частині надання публічних послуг, підтримки внутрішньо переміщених осіб (ВПО), реалізації заходів територіальної оборони та допомоги Силам оборони. Загалом, місцеві бюджети демонструють позитивний рівень фінансової стійкості навіть за умов значного тиску на економіку.

Аналіз фінансового стану територіальних громад, зокрема через застосування комплексної оцінки фінансової спроможності, надає можливість здійснювати діагностику ефективності бюджетної політики на місцевому рівні, а також формувати обґрунтовані управлінські рішення щодо перегляду пріоритетів витрат. Зокрема, органи місцевого самоврядування можуть використовувати такі результати у бюджетному процесі, під час розробки стратегій розвитку та оптимізації видатків.

Водночас виявлено певну залежність між чисельністю населення територіальної громади та рівнем витрат на управлінську діяльність. Зменшення

кількості жителів, характерне для прифронтових територій або громад із високим рівнем міграції, часто супроводжується зростанням питомих адміністративних витрат, що знижує ефективність управління бюджетними ресурсами.

У контексті післявоєнного відновлення особливої уваги потребують громади, розташовані в зоні бойових дій або в безпосередній близькості до лінії фронту. Їх підтримка має базуватись на удосконалених механізмах державної регіональної політики, зокрема через перегляд підходів до міжбюджетного вирівнювання та фінансування розвитку інфраструктури.

Держава, як гарант дотримання соціальних і економічних прав, повинна забезпечити справедливий розподіл ресурсів, що дозволяє мешканцям кожної громади отримувати базовий рівень публічних послуг, незалежно від місця проживання.

Актуальним та необхідним є питання допомоги Збройним Силам України.

У відповідності до чинного законодавства України, органи місцевого самоврядування мають обмежені інструменти прямого фінансування заходів на підтримку Збройних Сил. Законодавчо передбачено три основні способи:

- 1) забезпечення добровольчих формувань територіальної громади (харчування, медикаменти, обмундирування);
- 2) перерахування коштів до державного бюджету або безпосередньо військовій частині у формі субвенцій;
- 3) придбання військових облігацій.

Проте зазначені механізми не дозволяють оперативно реагувати на запити військових частин. Це призводить до того, що деякі громади, з метою своєчасної підтримки фронту, змушені діяти поза межами чинного бюджетного законодавства. В результаті зростає ризик притягнення посадових осіб до відповідальності за нецільове використання коштів.

Незважаючи на це, 2023 року громади активно спрямовували додаткові ресурси на підтримку ЗСУ. За даними, загальна сума добровільних субвенцій із місцевих бюджетів на оборону перевищила 16 млрд грн. Проте у 2024 році

вилучення так званого "військового" ПДФО значно обмежило ресурсну базу громад, що викликало критику з боку місцевих лідерів.

Наприклад, мер Житомира Сергій Сухомлин зазначив, що громада спрямовує всі вільні кошти на підтримку ЗСУ, незважаючи на вилучення понад 300 млн грн з бюджету розвитку. Подібну позицію висловив і голова Кушугумської громади Володимир Сосуновський, який повідомив, що усі власні доходи громади за 2024 рік (40 млн грн) були спрямовані на потреби армії.

Ці приклади засвідчують високий рівень відповідальності органів місцевого самоврядування, однак також свідчать про нагальну потребу в удосконаленні нормативно-правової бази. Запровадження гнучкіших і більш прозорих механізмів фінансування оборонного сектору за рахунок місцевих бюджетів дозволить підвищити ефективність управління фінансовими ресурсами та зменшити юридичні ризики для посадових осіб.

Питання забезпечення фінансової спроможності місцевих громад є актуальним не лише для України, але й для більшості країн із розвиненими системами місцевого самоврядування. Досвід провідних європейських держав та Північної Америки демонструє, що ефективна модель фінансової автономії громад ґрунтується на збалансованому поєднанні власних податкових надходжень, міжбюджетних трансфертів та можливостей залучення інвестицій.

Зокрема, у Федеративній Республіці Німеччина громади мають значну частку податкових надходжень, зокрема з податку на прибуток підприємств і доходи фізичних осіб, які розподіляються між федеральним, земельним та муніципальним рівнями. У поєднанні з прозорими механізмами вирівнювання між багатшими та біднішими регіонами це дозволяє забезпечити мінімально гарантований рівень публічних послуг на всій території країни.

Французька модель передбачає активне застосування механізмів муніципального партнерства та спільного фінансування проєктів, що сприяє ефективному використанню ресурсів і зміцненню фінансової дисципліни. В Італії – завдяки реформі фіскального федералізму – громади отримали ширші повноваження у встановленні місцевих ставок податків, що дозволило краще

адаптувати бюджетну політику до потреб місцевого населення.

У США місцеве самоврядування має високий рівень автономії в управлінні фінансами, включаючи можливість випуску муніципальних облігацій та встановлення податків на нерухомість. Завдяки цьому органи місцевої влади мають інструменти для залучення капіталовкладень у критичну інфраструктуру, а також для оперативного реагування на соціально-економічні виклики.

Країни Балтії (Литва, Латвія, Естонія) у процесі реформ децентралізації адаптували успішні елементи західних моделей, при цьому враховуючи обмеженість ресурсів. Вони значну увагу приділяють розвитку цифрової інфраструктури громад, прозорості бюджетного процесу та формуванню стабільної бази місцевих податків.

Для України актуальними є наступні інструменти міжнародної практики:

- 1) запровадження справедливої та гнучкої системи податкового розподілу з чіткими нормативами участі місцевих бюджетів у загальнодержавних податках;
- 2) посилення фіскальної відповідальності органів місцевого самоврядування через моніторинг ефективності бюджетного використання коштів;
- 3) підтримка фінансово неспроможних громад через стабільну та прозору систему горизонтального та вертикального вирівнювання;
- 4) розширення повноважень щодо встановлення місцевих податків і зборів;
- 5) удосконалення механізмів залучення інвестицій, включаючи муніципальні облігації;
- 6) розвиток партнерств між громадами задля реалізації спільних проєктів.

Таким чином, адаптація найкращих світових практик з урахуванням українських реалій може значно посилити спроможність територіальних громад, забезпечити фінансову стабільність у довгостроковій перспективі та сприяти економічному відновленню держави після завершення воєнних дій.

Висновок.

Проведене дослідження засвідчує, що в умовах воєнного стану

територіальні громади України демонструють здатність забезпечувати базові функції місцевого самоврядування та виконання бюджетних зобов'язань, попри суттєві зовнішні виклики. Більшість громад зберігають фінансову стійкість, що підтверджується структурними показниками їхньої спроможності та результатами комплексного оцінювання.

Водночас виявлені істотні диспропорції між громадами свідчать про нерівномірність розподілу ресурсного потенціалу, що зумовлює необхідність подальшого вдосконалення механізмів бюджетного вирівнювання та фінансової підтримки, зокрема для громад, які функціонують у прифронтових регіонах або мають обмежену податкову базу.

Особливу увагу варто приділити підвищенню ефективності управлінських рішень на місцевому рівні, оптимізації структури видатків, а також запровадженню дієвих інструментів фінансового моніторингу та контролю. Практика передових країн демонструє важливість фінансової автономії громад, розвитку партнерств та впровадження фіскальних інновацій — ці елементи мають бути адаптовані до українського контексту з урахуванням поточних викликів і майбутньої відбудови.

У перспективі подальший розвиток системи місцевих фінансів має спиратися на комплексний підхід, що поєднує зміцнення інституційної спроможності громад, прозоре бюджетне планування та послідовну політику державної підтримки. Такий вектор дозволить сформувати надійне підґрунтя для сталого соціально-економічного розвитку територій, збереження життєздатності громад та посилення їхньої ролі у процесах національного відновлення.

Література.

1. Аналіз фінансування громад у деокупованих регіонах [Електронний ресурс]. *Децентралізація*. Режим доступу: <https://decentralization.ua/news/19378>
2. Ганущак пропонує нову модель бюджетної солідарності [Електронний ресурс]. *Інститут розвитку територій*. 2024. Режим доступу: <https://mesta.org.ua/posts/2024/04/ganushchak-proponuye-novu-model/>

3. Джегур Г. В. Фінансова спроможність громад України в контексті сучасних викликів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://journals.maup.com.ua/index.php/public-management/article/view/4604>

4. Казюк Я. М., Венцель В.Т. Фінансова спроможність територіальних громад [Електронний ресурс]. *Вісник КНТУ (Херсон)*. 2024. Режим доступу: https://journals.kntu.kherson.ua/index.php/visnyk_kntu/article/view/609

5. Копилюк О. І. Фінансова спроможність територіальних громад Львівської області в умовах децентралізації [Електронний ресурс]. *Вісник Львівського університету. Серія «Економіка»*. 2024. Режим доступу: <https://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1510>

6. Оцінка фінансової спроможності територіальних громад за підсумками 2024 року [Електронний ресурс]. *Центр політико-правових реформ*. Режим доступу: <https://www.uiip.org.ua/uk/novyny/otsinka-finansovoi-spromozhnosti-terytorialnykh-hromad-za-pidsumkamy-2024-roku>

7. Парламент забрав у міст військове ПДФО [Електронний ресурс]. *Економічна правда*. 2024. Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/news/2024/04/30/716555/>

8. Пітюльч М. М., Готра В. В., Чубар О. Г., Побережник Г. Factors increasing the financial capacity and development of territorial communities in the context of modern challenges [Електронний ресурс]. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2023. № 2. С. 341–346. Режим доступу: <https://ujae.org.ua/en/factors-increasing-the-financial-capacity-and-development-of-territorial-communities-in-the-context-of-modern-challenges/>

9. Річний звіт РПР 2024. Коаліція «Реанімаційний Пакет Реформ» (спільно з ЦППР). 2025. Режим доступу: <https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2025/03/Richnyy-zvit-RPR-2024.pdf>

10. Федорець Р. Д. Визначення фінансової спроможності територіальних громад із центрами у середніх містах (кейс областей Українського Полісся) [Електронний ресурс]. *Natural Journal*. 2024. DOI: 10.32782/naturaljournal.7.2024.10. Режим доступу:

<https://naturaljournal.zu.edu.ua/index.php/ujns/article/view/132>

11. Фінансова спроможність громад у 2024 році у розрізі областей [Електронний ресурс]. Портал «Децентралізація». Режим доступу: <https://decentralization.ua/news/19512>

12. Voznyak H. Financial well-being of territorial communities and the region: Ukraine [Електронний ресурс]. *Agricultural and Resource Economics*. 2022. Vol. 8, No. 2. DOI: 10.51599/are.2022.08.02.08

Abstract *The financial capacity of territorial communities in Ukraine during the full-scale war is analyzed in this article. The impact of fiscal centralization on the ability of local self-government bodies to fulfill delegated responsibilities has been examined, along with challenges caused by the loss of revenue autonomy. Key indicators such as per capita revenues and expenditures, budget subsidization levels, capital investments, and administrative costs were studied to classify 1,331 communities by financial resilience. It was found that 84% of communities receive basic subsidies, while 119 operate under critically high dependence on central budget support. Special attention is given to legislative limitations regarding local budget aid to the Armed Forces of Ukraine, structural imbalances in the horizontal equalization mechanism, and the necessity to reform interbudgetary relations. The article provides a systematic assessment of the current budget policy and outlines the need to restore fiscal symmetry and strengthen the financial capacity of communities during the post-war recovery process.*

Keywords: *financial capacity, territorial communities, local self-government, interbudgetary transfers, subsidies, personal income tax (PIT), budget policy, decentralization, war, post-war recovery.*